

TANÍTÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 160 L, Félévre 80 L,

Pegyződésre 40 L.

mmmm Egyes szám ára 7 Leu. mmm

Felelős szerkesztő és kiadó:

BYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Mihaili Ulteaz (Király-u.) 3.

Megjelenik két hetenként.

Hirdetések díja soronként 6 Leu.

Megismétlem indítványomat.

Nem azért írok és hozom felszínre ismételtén a háziipari és földmívelési intenzív termelést a tanítók része, mintha bizakodással lennék ennek megvalósulásában, hanem csupán az eszme, a jövőbe néző gondolat éltetéseért teszem ujjal papírra indítványomat, amelyet már a múlt évben a tanítóegyesületünk közgyűlése elfogadott.

Ugyanis akkor már a vita rendén kiérzett, hogy a csoportosulás, az összekapcsolódás révén való alkotás és gazdasági elindulás, igen sok tanítótársunknak nincsen kedvére és inyére, s bár megszavazta az idecélt javaslatot, mégis jobb szerette volna, ha nem is kell vala e kérdést egyáltalában hallania.

Viszont egy kis tábor határtalan lelkesedéssel és magasra törő idealizmussal üdvözölte az eszmét s kész volt érette bárminő befektető áldozatok meghozatalára.

Ennek a kis csoportnak biztatása, buzdítása azóta is állandó és szakadatlan, sőt a kérdést mélyebb és kimerítőbb értékkel hozzák mindegyre felszínre, amely már nemcsak ideál, de a realizálás kidolgozott valósága is lehetne. A tanítói körökön kívül álló egyének, valamely révén szintén megismerkedtek az eszme felvetődésével s nem kisebb érdeklődéssel nézik annak továbbfejlődését, akárcsak a legbuzgóbb építője ezen indítványunknak.

De hogy az a maga egészében előttünk álljon, adom újból az alábbiak szerint. Mozgalmat indít az *Udvarhelymegyei Tanító Egyesület* a „*Tanítók Termelő és Értékesítő Szövetkezete*” szociális intézménynek-, részvények, illetőleg üzletreszek kibocsátása által leendő megszervezése érdekében. Célja ezen egybekapcsolódásnak, hogy a tanítók, a tanító családok

a termelő munkában tért nyerjenek; a megnyert produktumokat pedig az arra való piacokon csoportosan értékesítsék. A megindítandó működés tehát intenzív termelés és együttes értékesítés.

A termelés ipari és mezőgazdasági. Az ipari termelés a háziipar körébe esik; a gazdasági rész meg a kertészkedési téren mozog. Az értékesítés pedig az üzleti lebonyolításokkal foglalkozó *szövetkezeti* szervezet feladata. A teendőjét minden tényező a megállapított program szerint végzi, az idények termelési kívánalmainak megfelelően.

Hogy mely faluban minő termelési ág legyen kultiváltabb, azt mindig a vidék éghajlati és termelési viszonylatai mutatják meg, azzal az elvi programmal, hogy egy vidék és azok helységei, ugyanazon tárgyak, vagy anyagok tömegtermelését tűzzék ki feladatául, amely oda legjobban beválik. Ennek előállítási munkálatait a termelők a legtökéletesebb részletekig kitanulmányozzák, s az így nyert megismerés hozza aztán magával a több és szebb termelés és magasabb árban való értékesítés tényét.

Egy 8—10 holdas *gyümölcsfaiskolára*, üresen álló téreink és kertjeink befásítása s ennek révén megnyerendő gyümölcsstermelés végett; továbbá egy *központi termelő*-telepre, a termények állandó tanulmányozása és szakmunkások kiképzése céljából, legelőször lenne szükség. E létesítmények biztosítják a további vidékek és egyes személyek lendületes termelését. Sőt ezek kifejlődve, még a népnek is, állandó példaadói és jövedelem szaporítói lennének.

A bekapcsolódás természetesen bárki érdeklődő részéről elfogadható volna, mely elvi kijelentés révén így a nagy társadalom szintén részt vesz a tanítók termelésében és jövedelem szaporító munkájában.

A produktumok nyersen való értékesítése, a termelések csak egy részénél válik be, igen soknál hasznothajóbb az *aszalás* illelőleg a *konzerválás* útján való eladás. E követelmények nélkülözhetetlenné teszik egy konzervgyár létesítését, ha lehet most, ha nagy anyagi befektetéssel jár, csak a későbbi időben.

Az eszme, illelőleg ezen gondolatok ébrentartására ösztönöz azon körülmény, hogy látom nap-nap után, miképpen tudnak kevés intellektualis munkaerők egy-egy nyáron konyhakerti termelésök után maguknak nemcsak megélhetést biztosítani, de vagyont is szerezni. Mi nekünk, ennek a lehetőségnek csak jóval kevesebb hányada és nem csupán egy térről, de a kiaknázható jövedelem-mezők mindenikéből kell egy kis rész. Anyagi megélhetésünket elősegítjük; családunk tagjai számára munkaszeretetet teremtünk; népünket szintén az intenzivebb termelésre neveljük.

Ápoljuk hát az eszmét, mint egészséges, életet hirdető gondolatot, elkövetkezhetik még ennek is a megvalósítás, ideje, különösen ha minden nap szaporodik az erősen akarók tábor. Legyünk összetartók, legyünk erős akarral s e kitűnő jövedelem-szerző kuforrás birtokunkba jut s rövidesen nagyra fog nőni.

Gyerkes Mihály.

A néprajzi muzeumokról.

Irta: Orosz Endre.

Az évek során át felgyűlt néprajzi anyagot rendszeres és tanulságos csoportosításban kiállítva elvégre a nyilvánosság részére is hozzáférhetővé kell tenni s ekkor már egy kis muzeumot hoztunk létre. A néprajzi muzeumnak célja: az országunkban lakó »különbé fajtájú és a művelődés különböző fokán álló összes népeknek anyagi és kultúrvagyonát bemutatni a jelenből s a mennyire lehetséges, a múltból is.« A vidéki néprajzi muzeum legyen a saját vidéke tárgyai kultúrájának teljes gyűjteménye a helyi jellegzetességek minél teljesebb kidomborításával. Minél jobban kifejlődött valamely nemzet művelődése a múltban, annál kevésbé tudja ethnografiai sajátosságait a jelenben feltüntetni. Szerencsés az a nemzet, a melyik ethnikumát, azaz népi jellegzetességeit részint néprajzi muzeumokban, részint ilyen folyóiratokban vagy könyvekben megtudta menteni a műveltség nivelláló hatása elől. Az összegyűjtés tényével megmentett néprajzi tárgyak a muzeumok egyik legérdekesebb, mert legtanulságosabb látnivalóit képezik. De egy szépen rendezett vidéki néprajzi muzeum a leghatosabb eszköz is a régi néprajzi tárgyak megmentésére, mert a nép látván az ő

foglalkozása szerény eszközeinek ily megbecsülését, a felemelő tudat által ösztönözve önként hozza a szükségtelessé vált néprajzi tárgyakat a muzeumba. Elegendhetetlen kötelessége a gyűjtőknek a néprajzi muzeumok látogatása és figyelmes szemlélete, mert a kész gyűjtemények a legjobb iskolái nemcsak az érdeklődés felkeltésének és ébrentartásának, hanem a gyűjtendő tárgyak minémiségét jelző utmutatásnak is. Eppen ebből kifolyólag e közleményemnek célja és tárgya: tájékoztatást adni az erdélyi, jelentősebb néprajzi muzeumokról, amint ez az alábbiakban következik.

1. Tárgybéli gazdaságát tekintve Erdélyben első helyen áll a néprajzi muzeumok közt az *Astra muzeuma* Nagyszébenben. Ezt a román irod. és közművelődési egyesület, vagyis a román »Emke« alapította 1905-ben s az erdélyi románságnak nemzeti muzeumát képezi. A várospark legszebb részén előkelő izléssel Baranyai Aladár tervei szerint épült kétemeletes palotája 158,426 koronába került. Alapkövét 1903-ban tették le nagy ünnepek között s felavatása 1905-ben történt meg. Osztályai közül leggazdagabb a néprajzi, melynek darabszáma a 15,214-et meghaladja. Anyagát: szőttesek, himzések, román nemzeti viseletek, pásztoréleti tárgyak, guzsajlak, fafaragások és igen szép keramikai gyűjtemény képezik.

2. Ugy szakszerű rendezettségénél, mint kulturális jelentőségénél fogva első hely illeli meg a *Magyar Erdélyi Kárpát-Egyesület* muzeumát Kolozsvárt. Ez teljesen társadalmi uton létrejött intézménye az EKE.-nek, a mely 1896-ban néprajzi bált rendezett s ennek 3000 kor. jövedelme lett, első alapja a néprajzi muzeumnak. Az egyesület választmányja 1898. V. 10-én mondotta ki a muzeum megalakítását s Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága a muzeum elhelyezésére Mátyás királynak stilszerűen renovált szülőházát ajánlotta fel az egyesületnek. Az épületet 1901. I. havában vették át s a gyűjtés rendszeres folytatására és az anyag rendezésére Dr. Jankó János Magy. Nemz. Muz. Népr. Oszt. igazgatót kérték fel, aki ezt a munkát 1902. VII. 28-án Borszéken, szívészédülés folytán bekövetkezett haláláig végezte. Az elrendezés munkáját Dr. Seemayer Willibáld folytatta, úgy hogy az összegyűlt 7 ezernyi tárgyat 7 teremben és a folyóson kiállítva a Muz. megnyitása 1902. X. 12-én, a Mátyás szobor leleplezésével egyidőben országos ünnepek közepette megtörténhetett. A termék beosztása: földművelés, ősfoglalkozások, keramika, fonás-szövés, kalotaszegi konyha és szoba, meg varrottasok terme. A néprajzi anyag főként a Kalotaszegről, a Székelyföldről, a Mezőségéből és a Szamosvölgyéből származik s a gyűjtés és a felszereléssel együtt 70,000 koronájába került az egyesületnek. Ez a Kárpát-Muzeum az összes erdélyi néprajzi muzeumok leglátogatottabbja és a csoportos tanuló ifjuság legtanulságosabb látnivalója, minek bizonyosságául szolgáljon az a tény, hogy 1922. X. 7-én a 100,000-ik látogatót jegyezte fel a Muz. krónikája.

3. *Székely Nemzeti Muzeum* Sepsiszentgyörgyön. Ennek alapját Cserey Jánosné: Zathureczky Emilia urnő vetette meg a 70 es években, midőn a székelység multjára vonatkozó emlékek gyűjtését, Vasady Gyula ne-

velő segítségével megkezdette. Pótsa József akkori főispánnak is érdemei vannak a muzeum megszervezésében. Gyűjteményei eleinte a ref. Mikó-collegium 4 szobáját foglalták el; muzeumi palotájának alapkövét 1911. X. 22-én tették le. Néprajzi osztálya 1875-ben keletkezett, melyhez nagyobb adománnyal az alapító Csereyné járult. 1902 óta rendszeres gyűjtések által gyarapodik a Székelyföld területéről. Állománya 1913-ban 6089 drb. volt; különösen gazdag kerámikai és varrottas gyűjteménye. Dr. László Ferenc és Csutak Vilmos főgimn. tanárok állandó buzgolkodása folytán a legszebb néprajzi gyűjtemények egyike.

4. Az *Erdélyi Nemz. Múzeum* gyűjt. Kolozsvárt. 1859. nov. 23—26-án gróf Mikó Imre kezdeményezésére alakult meg az *Erdélyi Muz. Egylet*, amely rövid idő alatt már megkezdette működését. Jelentékeny része volt abban, hogy a második magyar egyetem Kolozsvárt szerveztetett: 1872-ben, amely a muzeummal kötött szerződés értelmében a muzeum minden gyűjteményét tanulmányi céljaira használatba vette. Néprajzi osztálya újabb keletű, mert Dr. Pósta Béla írta róla, hogy »mikor 1899. június havában az Erd. Orsz. Muz. érem- és régiség-tárát átvettem, ott egy igen jelentéktelen legnagyobbbrészt himzésből és a pásztoréletre vonatkozó tárgyakból álló néprajzi csoportot is találtam.« Csak ezen idő óta kezdett a régiség-tár néprajzi tárgyakat is gyűjteni, úgy hogy 1913-ban 1554 drb., 1922-ben pedig már 3040 drb. a leltározott, nagyobbára román ősfoglalkozási néprajzi tárgyak száma. A Bástya utcai Rucska-féle bérházban van a muzeum elhelyezve, hol az ér. engedélyével megtekinthető.

5. *Barcasági szász muzeum* Brassóban. A szászok által alapított muzeumok legfiatalabbja, de szervezőinek szorgalmából már eddig is a legtöbb néprajzi tárgyat tartalmazza. 1908-ban alapították: Teutsch Gyula, Deubel Frigyes, Freiber Gusztáv, Lehmann Ed. Gyula és Podek Ferenc. 1908. VII. 12-én nyílt meg a »*Brassói gyűjtők egyesületének Muzeuma*« címén és a látogató közönség részére rendszeresen nyitva van. A muzeum anyagát ismertető 3 nyelvű katalógusa készül. Néprajzi osztálya 1500 drb. tárgyat tartalmaz, amelyek a Barcaság román pásztoréletnek egy sorozatán kívül legnagyobbbrészt a barcasági szászok néprajzára vonatkoznak.

6. A *szász Kárpát-Egylet Muzeum* Nagyszebenben 1880-ban alapították és 1895-ben nyílt meg. Alapítója Sigerus Emil turista író és ethnografus. Alapját a Binder Frigyes-féle tengerentúli néprajzi gyűjtemény, valamint Sigerus Emil ajándékai vetették meg. Néprajzi állománya m. e. 2500 drb. volt 1915-ben a szombeni Természettudományi Egyesület muzeumának 3 termében elhelyezve, a melyek egyike szász, a másik kettő pedig magyar és román népies szobát képvisel. Petrán »*Muzele Din Transilvania*« etc. című 1922-ben megjelent könyve szerint (pag. 147.) e gyűjtemény 1920-ban átadatott a Br. Bruckenthal-féle Muz. kezelésébe.

7. Az *Erdélyi Természettudományi Egyesület Muz.* Nagyszebenben. Néprajzi osztálya az Egyesülettel egyidejűleg 1843-ban keletkezett. 1862-ben Binder Ferenc

utazó 20,000 forintra becsült középafrikai és szudáni gyűjteményét ajándékozta a muzeumnak; később pedig még nagyobb gyűjteményekhez jutott Kína, Japán, India, Abesszinia, Brazília, Uj-Zeeland, Ausztrália és Afrikából származó adományok után, miáltal Erdélyben ez az egyedüli muzeum, amely az Európán kívüli kontinensek néprajzának ilyen gazdag gyűjteményével rendelkezik. Egyemeletes muzeumi palotája 1895-ben épült fel, melyben a gyűjtemények végleges elhelyezést nyertek és 1895. V. 12-én nyílt meg a közönségnek. A 856 drb. exotikus tárgy 1 szobában 10 szekrényben van felállítva és az érdeklődők részére nyitva áll.

8. A *Bruckenthal Muzeum* Nagyszebenben. Erdélynek ezen legrégibb muzeumát báró Bruckenthal Sámuel, Erdély egykori kormányzója 1802. I. 3-án kelt végrendeletében alapította meg, midőn nagy áldozatokkal egybeszerzett könyvtárát képtárát, régiség- és ásványgyűjteményét nyilvános muzeumnak adományozta és 36 ezer forint készpénz alapítványt a muzeum fenntartására és gyarapítására. 1867-ben pedig báró Bruckenthal József az 1791-ben bécsi stílusban épült 2 emeletes palotát is az evang. gimn.-nak hagyományozta, amelyben a gyűjtemények ma is őriztetnek. Az erdélyi szászok nemzeti muzeuma jellegével bíró nevezetes kulturintézmény 1903-ban ünnepelte meg 100 éves fennállását. Kifejezetten néprajzi osztálya ugyan nincsen, de a benne összegyűjtött népies dísz tárgyak, minők az ó-szász ékszerek, diszes övek, mellcsatok, nyakláncok, hajtűk, továbbá szász viseletű ruhadarabok, régi kupák, dísztalak, szász kancsók, óntalak, céhemlékek stb. mind néprajzi jelentőséggel is bírnak és az ethnográfiára nézve megbecsülhetetlen tanulságokat szolgáltatnak. A muzeum régi buzgó őre: Csáki Mihály.

9. A *Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Muzeuma* Déván. A társulatot a vármegye területén felmerülő emlékek és régiségek összegyűjtése céljából Hunyad vármegye értelmisége alapította 1880. V. 13-án. Néprajzi gyűjteménye 1882-ben keletkezett. Nagyobb adományokkal gróf Kuun Gézné és báró Kemény Vilma gyarapították. Állományát 666 drb. csángó emlék, az Erdőhátság vidékén gyűjtött román néprajzi tárgyak és Retyezát aljai himzések képezik, melyek egy külön szobában vannak elhelyezve. A látogatók részére nyitva áll; muzeumi igazgató: Mallász József.

10. A *Bethlen-Kollegium Muzeum* Nagyenyeden. E főiskola itten 1662. óta áll fenn, azonban többrendű szép és értékes gyűjteményeit különböző időkben a háborúk vandalizmusai tönkretették. Néprajzi gyűjteményét 1905-ben alapította meg dr. Szilády Zoltán főiskolai tanár. Kiváló nevetessége az a kis pápua collectio, amelyet a főiskola volt növendéke, az enyedi születésű Fenickel Sámuel gyűjtött Uj-Guineában, ahol 14 hónapi tartózkodása után 1893. III. 11-én a tudományszeretet áldozatként epeláz oltotta ki a rajongó fiatal életét. Az egész néprajzi gy. állománya 1371 drb. volt 1915-ben a kollegium I-ső emeleti zárt folyosóján kiállítva.

11. *Örmény Muzeum* Szamosujvárt. Dr. Herr-

mann Antal egyetemi és Szongott Kristóf gimnáziumi tanár alapították 1904-ben. 1907-ben 4 szobát és egy folyósót kapott a régi algimn. épületének emeletén. A helyibeli régiségeken kívül 275 drb. örmény vonatkozó tárgyát számlált 1913-ban, a melyek régi himzések, szőnyegek és más családi reliquiák voltak az *Örmény Muzéum-Egyesület* tulajdonában. E muzeumról azt a sajnálatos tényt kell leszögezmem, hogy ám-bár örmény voltánál fogva egyetlen egész Nagyromániában, Szolnok-Doboka vármegye prefektusa minden erkölcsi alap nélkül a győzők requirálási jogán, a muz. igazgatónak tiltakozása ellenére, tehát erőszakkal kilakoltatta a muzeumot az örmény, u. n. *Lászlóffy-féle* láncosházból, hogy annak helyiségeiben állami elemi iskolát létesíthessen. A muzeum tehát most el van raktározva; e tényhez nem kell kommentár, mert „*Facta loquuntur.*”

12. *Erdélyi Ethnografiai Muzeum* Kolozsvárt. A „*Fundatiunea Culturală Principele Carol*” című alapítványból egy egészen új „*Muzeul Etnografic al Ardealului*” nevű néprajzi muzeum van szervezve 1923 évi kezdettel, melynek otthona a kolozsvári Ipar-muzeum 2-ik emelete. Rendeltetése ennek Erdély román néprajzát felgyűjteni, de egyben az összes erdélyi népfajok ethnikumát is egyazon nagy muzeumban csoportosítva bemutatni a kulturvilágnak. Állandó helyül a Széchenyi téri »Tornavivoda« telkét jelölték ki, melynek nagy udvarát parkírozni szándékoznak és abban nagyobb néprajzi objektumokat fognak elhelyezni. A muzeum alapját az Orosz Endre-féle ősfoglalkozási gyűjtemény és a Muz. szervező igazgatójának: Vuja Romulnak Hátszeg vidéki román néprajzi collectiója képezi. Szép anyagának rendezetlensége miatt még zárva van s csupán szakemberek tarthatnak igényt a megtekintésére.

Iskolai tanulmányi kirándulások.

Irta: **Tulogy János.**

(Folytatás és vége)

Kisebb kirándulások:

I. Cluj-Kolozsvár—Zălau-Zilah—Baia Mare Nagy-bánya—Baia-spie Felsőbánya—Capnic-Kapnicbánya—Gutinon át Ocna Sugatag-Aknasugatag—Sighet-Máramarossziget—Coștini-Rónaszék—Iza völgyén Dragomirești-Dragomérfalva—Săcel-Izaszacsal—Radnai havasokon át a Szalva völgyébe—Nimigea-ung—Cluj-Kolozsvár.

II. Cluj Kolozsvár—Apahida—Jucul-nobil-Nemeszúk—Jucul de jos-Alsószúk—Valasut-Válaszut—Bonțida-Bonchida—Sic-Szék—Țaga-Cege-Giaca-Gyeker—Mocin-Mocs—Apahida—Cluj-Kolozsvár.

III. Cluj-Kolozsvár—Ludoșul-Murás—Marosludas—Záh—Sărmășel-Kissármás—Cărnășul deșert-Pusztakamarás—Suat-Szovát—Cojocna-Kolozs—Cluj-Kolozsvár.

IV. Cluj-Kolozsvár—Chintău Kajántó—Buda-veche-Bodonkut—Băbuc-Babuc—Sinteu-Sólyomkő—Așchileu-Mare-Nagyesküllő—Așchileu-mic-Kisesküllő—Topa de Șartă-Pusztatopa—Vásártelke—Cuziplac-Középlak—Pet-

rindul mic-Kispetri—Sebuc-Zsobok—Stana-Sztána—Cluj-Kolozsvár.

V. Cluj-Kolozsvár—Moldovenești-Várfalva—Buru-Borév—Iara de jos-Alsójára—Băbești-Kisbány—Géczyvár—Járvizi fűrésztelep—Andrássy havasok—Dobrin—Cluj-Kolozsvár.

VI. Cluj-Kolozsvár—Buru-Borév—Trăscău-Torockó—Sân-Georgin—Trăscău—Aiud-Nagyenyed—Cluj-Kolozsvár.

VII. Cluj-Kolozsvár—Ofenbaia-Aranyosbánya—Vidra—Felsővidra—Câmpeni-Topánfalva—Scerisoara-Skerisora—Nagybiharón át Baica-Rézibánya—Cluj-Kolozsvár.

VIII. Cluj-Kolozsvár—Abrud-Abrudbánya—(Vulcan)—Buceș-Bucșed—Ruda—Brád—Baia de Criș-Kőrösbánya—Hălmgin-Nagyhalmagy—Kalugeri Izbuk—Vascău-Vaskoh—Beius-Belényes—Cluj-Kolozsvár.

IX. Cluj-Kolozsvár—Aiud-Nagyenyed—Geoagiul de sus-Felgyógy—Monastirea—Cheia—Dealul Geoagiului-Havasgyógy—Csáklyaikő—Intregald—Intre-Găidi Szurdok—Valea Turcului—Negrilesti—Orf. Lacusti-Jezertő—Igen patak völgyén—Ighin-Magyarigen—Alba-Julia-Gyulafehérvár—Sântimbru-Marosszentimre—Cluj-Kolozsvár.

X. Cluj-Kolozsvár—Gilău-Gyalu—Somesul rece-Hidegzsamos—Villanytelep—Olasztelep—Rekető—Magura—Marisel—Somesul cald-Melegzsamos—Lapistya—Gilău-Gyalu—Cluj-Kolozsvár.

XI. Cluj-Kolozsvár—Agheres-Egeres—Forgácskut—Leghia-Jegenye—Körös forrás—Criseni-Körösőfő—Huedin-Bánffyhunad—Vad-Rév—Cluj-Kolozsvár.

XII. Cluj-Kolozsvár—Huedin-Bánffyhunad—Bical-Bikal—Săras-Farnos—Almașul mare-Nagyalmás—Fildul de jos-Alsófüld—Tetes-Kétesd—Huedin-Bánffyhunad—Zam-Zentelke—Săncrain-Kalotaszentkirály—Călata—mare-Nagykalota—Călățel-Kiskalota—Mărgău-Meregyo—(Rekiczeli vizesés—Vlegyásza)—Săcueni-Székelytő—Muerăv-Magyarókeröke—Huedin-Bánffyhunad—Cluj-Kolozsvár.

XIII. Cluj-Kolozsvár—Agheres-Egeres—Leghia-Jegenye—Ardeova-Erdőfalva—Mănăsturul ung.-Magyar-gyerőmonostor—a Kapuspaták völgyén—Bedecin-Bedecs—Pányik—Căpusul mic-Kiskapus—Căpusul mare-Nagykapus—Gileu-Gyalu—Cluj-Kolozsvár.

XIV. Cluj-Kolozsvár—Huedin-Bánffyhunyan—Călătele-Keleczel—Szamosbazar—Stina de vate-Biharfüred—Valea Jadului-Jádvölgy—Remec Bucea-Bucsa—Cluj-Kolozsvár.

XV. Cluj-Kolozsvár—Oradea—Mare-Nagyvárad—(Püspök fürdő—Félix fürdő)—Tielagd-Mezőtelegd—Brusturf-Tataros—Feketeerdői üveghuta—Sólyomkői vár—Cluj-Kolozsvár.

Ezenkívül kisebb csoportokkal, melynek főképen felsőosztályos edzett kirándulók lehetnek tagjai, szép kirándulások rendezhetők nehezebben hozzáférhető helyekre; például a Kárpátok magasabb részeibe (Radnai havasok, Brassói hegyek, Fogarasi havasok, Paring, Retyezát) a Biharhágó, Gázán által feltárt részeibe, stb.

E kirándulási tervezet más iskolákra nézve úgy módosul, hogy a nagy kirándulások közül az az egy vagy kettő, amelyek az illető iskola székhelye körüli területet öleli fel, — természetesen tekintettel arra, hogy azt a vidéket az iskola tanulóinak sokkal részletesebben kell ismerni — több 3—7 napos kisebb kirándulásra és sok kettő és egy napos kirándulásra osztandó.

Ezek helyébe az általam 3—7 napos kirándulásokba beosztott Gyalui havasok, Biharhg., Erdélyi érchg. és a Mezőség területére fog 1—2 évvégi nagy kirándulást rendezni.

A Kolozsvár közvetlen környékére megrendezendő két és egy napos kirándulások terveit — mert ezek nem általános érdekűek — e helyen nem közlöm.

HIREK.

Javaslat. A csikszeredai tanfolyamon levő román kath. tanítók kérést adtak be a miniszterhez, tekintettel miszerint a vizsgára előírt anyagot nem bírják feldolgozni: nyerjenek egy évi időhaladékot a román nyelvű vizsgájuk letételére. Mi azt javasoljuk, hogy az összes tanfolyamok kérelmezzék a miniszter urtól, mindazok részére, akiknek a vizsgájuk nem sikerül, vagy a vizsga sikerébe nem bizhatnak, hogy egész fizetésük meghagyása mellett, rendeltessenek be egy félévi szolgálattételre, csupán a román vizsga tananyagának elsajátítása végett, a regáti nagyobb helységek iskoláihoz. Itt egyenként állva, hamarább és biztosabb eredménnyel tanulnak meg románul, mint a tanfolyamok tartásával. Egyetemes kérelmezéssel hiszem meg is nyerik ezen kedvező helyzetet.

Miniszeri látogatás. Angheliescu dr. gözoktatásügyi miniszter e hó 6-án meglátogatta az odorheiui—székelyudvarhelyi iskolákat és személyesen tett intézkedést az állami iskolák elhelyezésére nézve.

Megjelentek könyveink. Kartársaink közül, már az előbbi időben több vidékről és vármegyéből fordultak biztató, buzdító szóval: indítsuk meg a kisebbségi magyar iskoláink számára a tankönyv írást és ifjusági iratok kiadását. A múlt évben kiadott miniszteri rendelet szerint ugyanis ezután csak miniszteri engedélyezett tankönyveket szabad iskoláinkban használni, s a kolozsvári kormányzótanács által engedélyezett tankönyvek szintén újra engedélyezés alá terjesztendők. Ezen körölmény arra készített, hogy a legnehezebb problémát oldjuk meg, azaz a román nyelven tanítandó tárgyak tankönyveit vegyük elkészítési munkálat alá. Tanító és tanítvány egyaránt reá van utalva, hogy e tárgyakból legyen román magyarnyelven 1. Román Nyelvtan; 2. Román Irodalom Történet; 3. Románia Földrajza; 4. A Román Nép és Románia Története; 5. Román Alkotmánytan tankönyvünk. S hogy a megértés és megtanulás annál bizonyosabb eredményű legyen, mi könyveink egyes alcímeit kérdésekbe foglaltuk és az ismereteket feleletek alakjában dolgoztuk fel. Az ismereteket közlésénél azon elv vezérelt, hogy a tananyagból az osztott iskolákban feldolgozható mértéket és a román nyelvbéli jártasságot vegyük irányadónak; a helyi viszonylatok szerint aztán mindenki tud azokból le- hagyni, s a szerinte lényegesebb dolgokat kiválogatni. A kevésbé lényeges dolgokkal magunk is csak felemlítésszerűen foglalkoztunk, de a tények és tananyagok összekapcsolódása, azaz a folytonosságok megnyerése végett, minden anyagot legalább felemlíteni, elengedhetetlenül szükségesnek tartottuk. A tanító számára ezen könyveket egybevéve: „Összefoglaló Könyv“ cím alatt adtuk ki. Könyveink miniszteri engedélyezésnek megnyerését folyamatba tettük, s nincsen kétségünk, hogy reális bírálat alapján, azt meg is nyerjük s így mint rendes tankönyv vehető használatba. Addig is azonban mindenik iskola bevezetheti *segédkönyvül* és munkáját már a tanév elejétől kezdve ezek alapján végezheti, melyek segítségével azt nagy mértékben megkönnyíti. A legnehezebb, a legkényesebb feladat megoldására vállalkoztunk, amidőn a román nyelven tanítandó tantárgyak tananyagát tankönyvekben, román-magyar szövegezéssel feldolgoztuk. Az államhatalmi követelményeknek mindenben megfelelő szövegezéssel írni, faji jellegünk csorbitása nélkül; az állam konszolidációját építeni az összes betűkön keresztül, de kisebbségi nemzetünk érzelmei megbántása nélkül, az együttélés és minden intézményeinkben való összekapcsolódás tényét szolgálva: ami elvünk, amely középut érvényesült mind az öt tankönyvünk szövegezésében. Nyugodtan adjuk kartársaink, tanítványaink és bárki román, magyar kritizáló kezébe ezen könyveket, nyugodtak vagyunk, hogy munkánkért csak elismerő szavakat fogunk nyerni. Midőn ezen bejelentést könyveink megjelenéséről megtesszük: nem hallgathatjuk el csupa szerénységéből az eddig nyert dicső elismerések felemlítését sem, mert ez bátorságot, elhatározást ad másoknak is könyveink beszerzésére. A tanítók román vizsgáinak tanfolyamán a tanárikar ezen keretek között mozog előadásaiival és hasonló terjedelemben követelik meg a tananyag román szövegű tudását is. Így, az ezen vizsgákra készülő tanítók és tisztviselők biztos vezérfonalat nyernek az *Összefoglaló Könyv* beszerzésével. Sokat és nagy figyelemmel, s odaadással dolgoztunk ezen tankönyveink megjelentetése érdekében: most kartársaink szíves támogatását kérjük, hogy annak anyagi (kiadási) költségeit is fedezhessük. Részletesebb tájékoztató a hirdetési rovatban olvasható.

Az új népoktatási törvény szövege. Magyar nyelvre lefordítva adjuk az új népoktatási törvény szövegét. Buna Anna nagygalambfalvi ref. tanítónő vállalta ezen értékes feladatot, hogy a kisebbségi magyar tanítók és intézőségek részére hű magyar fordításban leadja ezen nagy horderejű törvény pontos szövegét. Kartársunk a középiskola négy alsó osztályát egyik bukaresti zárdai iskolában végezte, s így a román nyelvet, a legteljesebb irodalmi beszéddel kezeli. E körölmény és más tekintetben szaktudása is biztosítja, hogy fordítása mindenben kifogástalan a törvény intenziójának és szövegének hű visszaadója lesz. A jövő számunkban megkezdjük annak közlését. Amennyiben

ezen törvény szöveggönyvének vevői oly számban jelentkeznének, hogy a nyomdai költségeket kiállhassuk, úgy azt könyv alakban is kiadjuk. Egyelőre azonban csak az újságban közöljük a *Monitorul Oficial* 1924. július hó 26-án 161-ik számában megjelent, kihirdetés-képen kiadott, új népoktatási törvény magyar fordítását.

A román nyelvű vizsgák ideje. A kisebbségi nemzetek iskoláinál működő tanítók román nyelvű vizsgái, mint értesültünk, augusztus hó 15 és 31. között tartatnak meg. A vizsgák sikere érdekében az ország 16 tanítóképzőjében tanfolyamok tartatnak, amelyeken igen nagy számmal vesznek részt állami és felekezeti tanítók egyaránt. Hírlik, hogy egyes inspektorátusok a vizsgákat a tanfolyamok székhelyein tartatják meg. Ez igen üdvös intézkedés lenne, mert míg egy sereg költségestől mentődnének meg a tanfolyam hallgatói: más oldalról meg a vizsgázás is az oktató tanárok kérdése révén, jóval több eredményt tudna felmutatni. Ha egyöntetűen kérelmezik ezen lehetőséget a tanfolyamok hallgatói, nincsen kizárva, a miniszteri engedélyezés megnyerése.

A Bethlen Kollegium felhívása. A nehéz és költséges tanítási viszonyok miatt, továbbá azon intézkedések következtében, amelyekkel a nem református vallású ifjúság iskoláinkból kitiltatott s végül amiatt, mert református magyar szülők is kezdenek háttal fordítani iskoláinknak: már régi kollegiumainkat is — egy vagy kettő kivételével — az elnéptelenedés veszedelme fenyegeti. A Bethlen-kollegiumban is, ahol pedig százakra és ezrekre ment egykor a tanítványok száma, megkezdődött a létszám-csökkenés. Hogy ez mit jelent, nem szükséges bővebben fejtegetni. Röviden szólva: elsoványodást és halált jelent. Mert ha elfogynak a tanítványok, a vagyonából amugy is kiforgatott intézet, nem számíthatván többé a tanulók által fizetett díjakból befolyó jövedelemre sem, semmi erőfeszítéssel sem lesz képes magát anyagilag fenntartani. Emellett a létszám-csökkenés miatt egyéb veszedelmek is fenyegethetik az intézetet. És egy napon csak azt hallja majd az erdélyi magyarság, hogy a Bethlen Gábor kollegiumának a kapui, amelyek 300 esztendőn keresztül voltak nyitva a tanulni vágyó ifjúság számára, becsukódtak s elhallgatott bennük a magyar szó. Ezt elgondolni is fájdalmas és megrendítő... Erdély magyarságának s benne első sorban is a kálvinista magyarságnak nem lehet, nem szabad megengednie, hogy ez megtörténjék. És ha mégis megengedné, akkor ezzel bizonyosságot tenne róla, hogy nem érezte meg kulturális multjának rettentő erkölcsi sullyal ránehezédő parancsát és nem érezte meg, hogy e drága multnak a jövőbe való átmenése nélkül nincsen számára jövőendő ezen a földön. A Bethlen-kollegium 300 esztendő távolán zugja parancsát a megtartásért az erdélyi magyarság fülébe: jaj neki, ha meg nem hallja! Mi is, az intézetnek mostani szolgálói, ennek a parancsnak engedelmességek, amikor *lelkész-, lévita-, tanító-testvéreinkhez* és minden öntudatos erdélyi kálvinista magyarhoz fordulunk azzal a kéressel: küldjenek a Bethlen-kollegiumba tanítványokat! A papoknak jusson

eszükbé, amikor a Bethlen-kollegium hozzájuk fordul, hogy hosszu időközön keresztül Enyed nevelt az erdélyi kálvinizmusnak papokat s hogy Bethlen Gábor volt az, aki összes elődeiknek, ez előtt 300 évvel, nemes-levelet adott; és jusson eszébe minden öntudatos magyarnak az, hogy Széchenyi a magyarság megmaradhatásának egyik legfontosabb eszközét abban látta, ha *minél több* lesz köztünk a „*kiművelt emberfő*“. Nemcsak azt kell hát buzdítani tanulásra, aki értelmiségi pályára akar lépni, hanem azt is — legalább néhány középiskola elvégzésére — aki az eke szarvánál akar maradni vagy szerszám-forgatással óhajt kenyeret szerezni. Erről meggyőzni minél több magyart és rávenni, hogy aszerint is cselekedjék: nemzetmentő munka. Mi is elkövetünk mindent, hogy a tanulást a szegénysorsuaknak is megkönnyítsük. S ha nem is tudjuk visszavarázsolni teljesen a boldog multat, amikor a Bethlen-kollegium százakra menő ifjúságot táplált ingyen nemcsak szellemi, hanem testi javakkal is: igyekszünk találni és feleleveníteni a multban bevált módok közül olyanokat, amelyek most is segítői és megtartói lehetnek az olyan tanulóknak, akiket csak a nagy költségek tartanának vissza az iskoláztatástól. Városunk magyar társadalmában már megindult a mozgalom, hogy szegény tanulókat segítsenek részben úgy, hogy fedezik pénzzel egy-egy tanulónak összes kiadásait vagy azoknak jelentős részét, részben úgy, hogy családok ingyen helyet adnak asztaluknál egy-egy növendéknek. És ha szükségét látjuk, nem fogunk idegenkedni attól sem, hogy az intézet rendbentartásának és tisztántartásának munkájában — ami most roppant összegeket emészt fel — önként vállalkozó tanulók is részt vehessenek, biztosítván ezért nekik a szállásban és kosztban a megfelelő honorárium. Valamikor ez a szokás jó volt az egyszerűbb és patriarchalisabb életviszonyok miatt, ma is megfelelő lesz, mert az önfenntartás parancsolja, hogy az legyen. Nem veszhet el az, aki bátran szembenéz az étellel, bármilyen sullyal nehezedik is az rá, és nem beszél, *nem siránkozik, hanem cselekszik*. Kérjük hát ismét mindazokat a magyarokat, akik e sorokat elolvassák: emlékezzenek meg a Bethlen Gábor kollegiumáról és cselekedjenek is érte. Jutalmuk lesz az a hála, amely a pusztulásból kimentett erdélyi magyarság jobb jövődjéből ismeretlenül is majd feléjük száll. A Bethlen-kollegium tanárkarának nevében. Aiud—Nagyenyed, 1924. július havában. *Járai István*, gimn. igazgató.

Ne hagyjuk el a földet. Amidőn gyűlésein és itt újságunk hasábjain egyaránt hirdetjük és beszéljük, hogy legkitünőbb segítőtársunk a megélhetés eszközeinek nyújtásában a termőföld, csak ki kell annak minden termőképességét az okészerűséggel és a tudás következetességeivel alaposan használni: ugyanakkor ezen témáról cikkezik a francia mezőgazdasági akadémia Riveracu nevű tanára a *Matinban*, a francia főváros egyik legnagyobb lapjában. A tanítót állítja a francia mezőgazdaság megmentőjeképpen előtérbe, akinek a néplélekkel egyesülnie kell, hogy mint apostola népének hasson oda, hogy a falut, a mezőgazdaságot szeresse, imádjá a népnek minden ha még akkor is,

ha magasabb szellemi végzettségei vannak. Ne kívánkozzék városra, a város sok szorakozást nyújtó légkörébe, de otthon a mezőgazdaság hozamaiban, annak állandó fejlesztésében találja meg gyönyörűségét, legszebb időtöltését. Viszont a közoktatásügyi minisztere gondoskodik a tanítók gondtalan megélhetéséről, a faluhoz való ragaszkodásuk összes feltételeiről. Mai vezércikkünkben mi is nemcsak ezen eszmemenetet tárgyalva, a föld és a falu megszeretésének eszközeire rámutatunk, s ha még a kultur miniszter is a tanítók segítségére jönne: csak a nép, a földmivelő és fogyasztó közönség látnák egyfornán nagy hasznát a tanítók földhöz ragaszkodó, a föld termőerejét kihasználni akaró megmozdulásának és szervekedésének. Érik az eszme, idővel számbavehető eredménye is lehet a buzdító és irányt mutató szónak. S erre mindkét félnek, tanítóknak és nevelteknek egyaránt nagy szükségük van.

Tanítói gyűlés lesz. Közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az állami iskolákban működő tanítók ez évi szeptember hó 1—4. napjain, a vármegyék székhelyein tartsák meg hivatalos nagy gyűléseiket. Udvarhely vármegye és mint értesültünk más vármegyék tanfelügyelői is a letárgyalandó anyagot három gyűlés anyagául osztották be. Így az Udvarhelymegyei tanítók hivatalos gyűlése szeptember hó 2—4. napjain Odorheiu-Székelyudvarhelyen a vármegyei tanfelügyelő elnöke és az inspector jelenlétében tartatik meg. Az üléseken való megjelenés kötelező. Az ülések programja: *Első napon délelőtt:* 1. Te Deum. 2. Az újonnan kinevezett tanítók eskütétele. 3. Évi jelentés a vármegye oktatási állapotáról. Délután: 4. Értekezés a mindennapi iskolákról. 5. Énekkar szervezése. *Második napon délelőtt:* 1. Értekezés az olvasás tanítás módszeréről, az elemi iskola egyes osztályaiban. Délután: 2. Énekkari és tornagyakorlatok. *Harmadik napon délelőtt:* 1. Az oktatás új törvényének rövid áttekintése és főbb elveiben való ismertetése. 2. Irodai ügykezelés magyarázása és utasítások az ügydarabok ellátására, valamint a rendtartási nyomtatványok kezelésére. Nem nagy a három napos tanítógyűlés elvégzendő tárgyalási anyaga, de igen fontos három dolgot tartalmaz: a) olvasás tanítás módszere, b) a népiskolai új törvény ismertetése; c) és az ügykezelés helyes ellátása. Az elmúlt nehéz tanév után, tanfolyamokkal és román nyelvű vizsgákkal zaklatott vakáció, nem az erőgyűjtés és újra felkészülés ideje, de az állandó idegsorvasztó munka napjai, s egy újabb erőfeszítéssel való nekilendülés ideje, az állami és felekezeti tanítókra egyaránt. E napok egy kis változatossággal okulást és szorakozást egyaránt hoznak a szellemi tér harcok munkáinak. Talán egy kis önbizalmat, egy újabb nekibátorodást az élet küzdelmeivel való szembesülésre, szintén hoz a három napos gyűlésen a kollegiális érintkezés és az eszmecserékre való alkalom. Szükség is van erre, mert csak úgy tudunk a sokat kívánó, hivatásbeli kötelezettségeknek eleget tenni. A jól rendezett és tartalmilag értékes anyagokat felszínre hozó tanítói gyűlések a vármegyei oktatás programmáshoz való ragaszkodásukat és mindenben célszerűségüket s ezek alapján

eredményes megnyerését hozzák magukkal. Várjuk e napok elkövetkezését.

A készülő királynapok. Hunyad megyében Avram Iancu születésének centennáriuma alkalmából az Astra közművelődési egyesület nagybbszabású emlékünnepet rendez azokon a helyeken, melyek Avram Iancu születésével, életével és halálával szorosabb kapcsolatban állanak. Ezekon az ünnepeken Ófelsége is részt fog venni, sőt valószínű, hogy az uralkodóház tagjai közül is többen meg fognak jelenni. A nagyszabású ünnepek augusztus 30-án kezdődnek, amikor is délelőtt Körösbányán leleplezik a közigazgatási hatóságok gyűjtési útján készült Avram Iancu mellszobrát. Innét Ófelsége Cebére megy, ahol Iancu sírjánál gyászistentiszteletet tartanak. Délben ugyancsak Cebén az a célból épített díszes kioszkban ünnep lesz, amelyen Ófelsége szintén részt vesz. Délután három órakor Brádon és Abrudbányán keresztül Topánfalvára utaznak a magas vendégek, ahol szűkebbkörű vacsora lesz. Az ünnepek itt folytatódnak és ezeknek keretében a bukaresti Nemzeti Színház művészei színelőadást tartanak. Augusztus 31-én Topánfalván az Astra tartja meg ünnepi gyűlést, melyen Ófelsége és a gör. keleti metropolita is beszédeket fognak mondani. Délben Topánfalváról Vidrára mennek, ahol Iancu szülőházát tekintik meg. Este visszatérnek Topánfalvára, ahol az ünnepek egy nagyszabású népiünnepéellyel fognak befejezést nyerni. Ófelsége szeptember 1-én autón Vidrára utazik, ahonnan lóháton Gáinára megy keresztzsentesre, melynek megtörténte után még aznap Tordán keresztül Kolozsvárra megy.

A román vizsgán elbukott tanárok tovább nem taníthatnak. Anghelescu miniszter rendelete szerint a középiskolai kisebbségi tanárok, akik még nem vizsgáztak a román nyelvből, augusztus 15—31 között fognak vizsgázni Temesvárt, Kolozsváron, Nagyváradon, Nagyszebenben, Brassóban, Cernautzban vagy Kisenevben. Azok a tanárok, akik ezeken a vizsgákon megbuknak, nem taníthatnak tovább. A bizottságok elnöke egy-egy egyetemi tanár lesz, tagjai pedig négy középiskolai tanár. Csupán azok a kisebbségi középiskolai tanárok mentesek a vizsga alól, akik hatvanadik életévüket betöltötték, vagy már harminc évnél hosszabb ideje tanítanak.

Abszoláló pótvizsgák. A közoktatásügyi miniszterium rendeletet bocsátott ki a tankertületi főigazgatóságokhoz, amelyben intézkedik az évvégi abszolváló vizsgákon megbukott tanulók sorsáról. Ezeknek száma olyan nagy, hogy a miniszterium nem vehette szó nélkül tudomásul és nem tekinthette a képzettség reális eredményének. Evégből elrendelte, hogy a vizsgán megbukott tanulók szeptemberben pótvizsgát tehetnek.

A felfedezések osodái. Mentől nagyobb az életküzdelem súlya, a kigondoló ész termelése annál intenzívebb és eredményeiben napról-napra meglepő csodákkal gazdagabb. A nap melegének összegyűjtése és hajtó erőül való felhasználása problémája került most hiradásra. Egy kaliforniai (északamerikai) mérnök hosszas kísérletezés után olyan tükrörendszert állított

össze, amelynek segítségével nyolcezer celsius fokos hőmérsékletet tud összegyűjteni. Ezen meleggel természetesen igen nagy gépeket lehet hajtani. A lakatlan és az évnék legnagyobb részében felhőtlen forró sivatagokon, ezen rendszerrel összegyűjtött meleg, óriási vízfelhozó gépeket bír el, mi által termékkennyé tudják tenni a lakatlan vidékeket. A föld belsejének kiaknázása itt szintén nem fog most már a lehetetlenség közé tartozni.

Négy ember borzalmas halála. *Tiszaeszláron* délután 3 órakor kigyuladt a ref. papilak. *Kovács Antal* ref. pap berontott az égő házba, hogy butorait és az egyház irattárát megmentse. Majd felesége szaladt ölette, de nem jött ki, utánuk meg két polgár, hogy kimentsék őket. Azonban tetőzet rájuk szakadt és miről a négy ember bennégett.

Szerkesztői üzenetek.

P. V. Tg. M. A zsidóhitközségnek azon törekvése, hogy 34. évet ugyanazon állásban és helyben szolgált tanítóját anyagilag megrövidítse, őt akarata és tudta ellenére nyugdíjba küldje: valóban nem vall, a zsidóknál sokszor tapasztalt, gavalléros és a faji szeretetből fakadó előzékeny elbánásra. Ha a hitközség Önnel szemben így járt el, ne essék kétségbe, csak minden intézkedésüket vegye ki írásban. A szolgálati idejének megfelelő és a többi kartársaknak megadott minden fizetési járandóságot kórelmezze. Ha megtagadják tegyen panaszt a közigazgatási bizottsághoz, a *Tanítók Lapja* 1921. évi 2-ik számában megadott utmutatás szerint. Minden bizonnyal folyósítani fogják, bármennyire nem is akarja a kisközség fizetését felemelni. Nyugdíjazását pedig saját maga kell kérje, nem pedig az iskola fenntartója önkéntesen hozza. Most még nyugdíjazását nem kérheti, nincsen meg az állami új nyugdíjtörvény, amely irányszempontokat szolgáltatson más téren nyugdíjazandóknak is. E hónap 20-a táján városukba utazom, szóval, esetleg többet beszélhetünk ügyéről. Szívélyes üdvözlöt.

Híányos címzések miatt könyvünk egyes rendelőtől a megküldött ajánlott nyomtatvány azzal a felirással jön vissza »*necunoscul*« — ismeretlen. Kérjük azért az adrest tiszta írással és a lakhely, utóposta és vármegye román elnevezésével minden esetben kiírni és tartózkodási hely változtatása esetén az új címét hasonlóképen közölni.

Könyvnyomda R. t. Odorheiu.

**Elemi iskolai tankönyvek, iskolai
: térképek és nyomtatványok :
kaphatók a**

**Minerva R.-T.-nál
Cluj-Kolozsvár, Str. Reg. Maria 1.**

ROMÁN NYELVŰ VIZSGÁK CÉLJÁRA

LÉGSIKERÜLTEBB KÖNYVEK:

a **Gyerkés Mihály** és **Buna Anna** által írott, most megjelent román magyar szövegezésű kiadványok:

Román Nyelvtan ára	25 Leu.
Román Irodalom Történet ára	25 „
Románia Földrajza ára	25 „
A Román nép és Románia Története ára	35 „
Román alkotmánytan ára	20 „

Az öt különböző rész egybefoglaltan:

Össz foglaló Könyv ára **100 „**

Az árak előleges beküldésével megrendelhetők: »*Administrația Tanítók Lapja Odorheiu*«, továbbá: *Soha Aladár* könyvkereskedése *Odorheiu*« és a »*Minerva*« könyvkereskedésnél *Cluj*.

Felnöttek és abszoláló vizsgára készülő tanulók egyaránt nagy hasznát veszik ezen, kérdések és feleletek alakjában írott könyveknek. Tegyen mielőbb rendelést.

Sajtó alatt van **Dobai István**:

„Mesék és elbeszélések“

című 10 ives illusztrált könyve, melyet minden nevelő komoly figyelmébe ajánlunk. Ára postaköltséggel 60 Leu. Megrendelhető: »*Csiky Albert Globusz*«-nyomda *Odorheiu*

Gyerkés Mihály és Szabó János által szerkesztet
Tananyagbeosztási nyomtatványok az új tanterv és utasítások kiválasztásához
szertart, román nyelvű fejcímekkel ellátva, most jelentek meg és kaphatók, egy külv 2 Leu; egy boliv (két tantárgy beírására) szintén 2 Leu előleges beküldése mellett: a *Tanítók Lapja* kiadóhivatalában és *Z. Székely János* könyvkereskedésében *Odorheiu*

SOHA ALADÁR

könyv-, papír-, író- és rajzszerkeskedése,
nyomtatványraktára és könyvkötészete
ODORHEIU — SZÉKELYUDVARHELY.

Ajánl e szakmába vágó mindenféle tankönyveket, iskolai füzeteket, író- és rajzszerszököket, iskolai nyomtatványokat, stb. stb. szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Ruhanemüt leg-olcsóbban **Hirsch Rudolf** divatüzletében vásárolhat, *Odorheiu*.